

Hallituksen esitys eduskunnalle merten biologisen monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisilla alueilla tehdyn, Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen alaisen sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi merensuojelulain muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle merten biologisen monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisilla alueilla tehdyn, Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen alaisen sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi merensuojelulain muuttamisesta (HE 9/2025 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Ympäristövaliokunta (YmVM 6/2025 vp).

Päätös

Eduskunta on

hyväksynyt hallituksen esityksessä HE 9/2025 vp tarkoitetun sopimuksen siltä osin kuin sopimus kuuluu Suomen toimivaltaan sekä

hyväksynyt tehtäväksi hallituksen esityksessä HE 9/2025 vp tarkoitetun sopimuksen 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kirjallisen poikkeuksen.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

merten biologisen monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisilla alueilla tehdystä Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen alaisesta sopimuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Merten biologisen monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisilla alueilla New Yorkissa 19 päivänä kesäkuuta 2023 tehdyn Yhdistyneiden

Eduskunnan vastaus EV 35/2025 vp

Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen alaisen sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Laki

merensuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan merensuojelulain (1415/1994) 9 §:n 5 momentti, 10 §:n 3 momentti ja 11 §:n 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1585/2009,

muutetaan 2 §:n 3 momentti, 4 §:n 3 ja 4 kohta, 7 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti, 11 a § sekä 12 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 3 momentti laissa 1675/2009, 7 §:n 1 momentti laissa 418/2012, 9 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti ja 12 §:n 2 momentti laissa 1060/2004 sekä 11 a § laissa 276/2011, sekä

lisätään 4 §:ään uusi 5—17 kohta, lakiin uusi 8 a—8 k ja 11 b—11 h § ja 13 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta alusten tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen eikä öljyvahingon tai aluskemikaalivahingon torjunnasta aiheutuviin toimenpiteisiin, joista säädetään erikseen merenkulun ympäristönsuojelulaissa (1672/2009) ja pelastuslaissa (379/2011).

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Eduskunnan vastaus EV 35/2025 vp

3) *mereen laskemisella* kaikkea tahallista jätteen tai muun aineen upottamista tai muuta hylkäämistä mereen, merenpohjaan tai sen sisustaan aluksista, avomeriyksiköistä tai ilma-aluksista lukuun ottamatta alusten tai avomeriyksiköiden tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvia päästöjä, sekä kaikkea tahallista aluksien, avomeriyksiköiden tai ilma-aluksien mereen upottamista tai muuta hylkäämistä;

4) *jätteen polttamisella* jätteen tai muun aineen tahallista polttamista merellä sen hävittämiseksi, lukuun ottamatta alusten tai avomeriyksiköiden tavanomaisesta toiminnasta syntyvän jätteen polttamista;

5) *kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisella alueella* meren osaa, joka ei kuulu Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksessa (SopS 49 ja 50/1996) tarkoitettuihin sisäisiin aluevesiin tai saaristovesiin, aluemereen, talousvyöhykkeeseen tai mannerjalustaan;

6) *aavan meren ympäristövaikutusten arvioinnilla* 8 a—8 e §:ssä tarkoitettua menettelyä, jos toimintaan ei sovelleta Etelämantereen ympäristönsuojelusta annettua lakia (28/1998);

7) *hankkeesta vastaavalla toiminnanharjoittajaa* tai sitä, joka muutoin on vastuussa 8 a—8 i §:ssä tarkoitetun toiminnan valmistelusta tai toteuttamisesta;

8) *BBNJ-sopimuksella* Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen alaista sopimusta merten biologisen monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisilla alueilla (SopS /);

9) *tiedonvälitysjärjestelmällä* BBNJ-sopimuksen 51 artiklassa tarkoitettua tiedonvälitysjärjestelmää;

10) *tieteellisellä ja teknisellä toimielimellä* BBNJ-sopimuksen 49 artiklassa tarkoitettua tiedeellistä ja teknistä toimielintä;

11) *sihteeristöllä* BBNJ-sopimuksen 50 artiklassa tarkoitettua sihteeristöä;

12) *aavan meren ympäristövaikutusten arviointiohjelmalla* hankkeesta vastaavan laatimaa suunnitelmaa aavan meren ympäristövaikutusten arviointiselostuksen sisällön määrittämiseksi;

13) *aavan meren ympäristövaikutusten arviointiselostuksella* hankkeesta vastaavan laatimaa asiakirjaa, jossa esitetään kuvaus toiminnasta, sen vaikutuksista ja kuulemismenettelystä;

14) *meren geenivaroilla* meren kasveista, eläimistä, mikrobeista tai muusta alkuperästä peräisin olevaa ainesta, joka sisältää toimivia osia tunnetuista tai potentiaalisista perintöaineista;

15) *meren geenivarojen ja niitä koskevan digitaalisen sekvenssitiedon käytöllä* meren geenivarojen geneettisten ja biokemiallisten koostumusten tutkimista ja kehittämistä;

16) *BBNJ-standardoidulla sarjatunnisteella* tiedonvälitysjärjestelmän meren geenivarojen keräämistä koskevan ilmoituksen johdosta luomaa tunnistetta;

17) *saatavuutta ja hyötyjen jakoa käsittelevällä komitealla* BBNJ-sopimuksen 15 artiklassa tarkoitettua saatavuutta ja hyötyjen jakoa käsittelevää komiteaa.

7 §

Mereen laskemista koskeva kielto

Suomalaisesta aluksesta, avomeriyksiköstä tai ilma-aluksesta taikka Suomessa jätteellä lastatusta aluksesta tai ilma-aluksesta ei Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella saa laskea mereen jätettä tai muuta ainetta hävittämisen tai hylkäämistarkoituksessa. Suomesta peräisin olevan jätteen mereen laskeminen on muutoinkin kielletty. Nämä kiellot eivät kuitenkaan koske 9 §:ssä tar-

Eduskunnan vastaus EV 35/2025 vp

koitettua ruoppausmassan mereen sijoittamista eivätkä hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetun lain (416/2012) 4 §:ssä tarkoitettua hiilidioksidin geologista varastointia.

— — — — —

8 a §

Aavan meren ympäristövaikutusten arvioinnin soveltamisala

Aavan meren ympäristövaikutusten arviointia sovelletaan toimintaan, josta voi aiheutua meriympäristön huomattavaa pilaantumista tai merkittäviä ja haitallisia muutoksia meriympäristöön.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta toimintaan, jonka vaikutukset on arvioitu muiden ympäristövaikutusten arviointia koskevien, Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti, jos tehty arviointi täyttää sisällöllisesti 8 a, 8 b, 8 d ja 8 e §:ssä edellytetyn arvioinnin vaatimukset ja jos arvioinnin tulokset otetaan huomioon 9—11 ja 11 a §:n mukaisessa lupapäätöksenteossa. Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta myöskään toimintaan, jossa noudatetaan toimivaltaisen kansainvälisen järjestön määräyksiä, jotka on suunniteltu ehkäisemään, lieventämään tai hallitsemaan toiminnan mahdollisia vaikutuksia niin, että niistä ei aiheudu meriympäristön huomattavaa pilaantumista tai merkittäviä ja haitallisia muutoksia meriympäristöön.

Suomen ympäristökeskuksen tulee huolehtia, että 2 momentissa tarkoitettua arviointia koskevat tiedot julkaistaan tiedonvälitysjärjestelmässä.

8 b §

Päätös aavan meren ympäristövaikutusten arvioinnin soveltamisesta

Suomen ympäristökeskus päättää, sovelletaanko toimintaan aavan meren ympäristövaikutusten arviointia. Päätös tehdään, jos toiminnalla voi olla vähäistä suurempi tai enemmän kuin väliaikainen vaikutus meriympäristöön tai jos toiminnan vaikutukset eivät ole tiedossa.

Hankkeesta vastaavan on saatettava asia päätettäväksi toiminnan suunnittelun varhaisessa vaiheessa ja toimitettava Suomen ympäristökeskukselle aavan meren ympäristövaikutusten arvioinnin soveltamista koskevaa päätöstä varten seuraavat tiedot:

- 1) kuvaus toiminnasta, toiminnassa käytetty teknologia sekä toiminnan toteuttamistapa;
- 2) toiminnan kesto;
- 3) toiminnan sijainti;
- 4) sijaintipaikan ominaisuudet ja ekosysteemi, sekä muut vaikutusten määrittämisen kannalta merkitykselliset ekologiset ja biologiset tekijät;
- 5) ne toiminnan kohtuulliset vaihtoehdot, jotka ovat hankkeen ja sen erityisominaisuuksien kannalta vartenotettavia; yhtenä vaihtoehtona on kuitenkin oltava toiminnan toteuttamatta jättäminen, jollei tällainen vaihtoehto erityisestä syystä ole tarpeeton;
- 6) toiminnan mahdolliset vaikutukset;
- 7) toimenpiteet toiminnan haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi, lieventämiseksi ja hallitsemiseksi sekä kuvaus näiden toimivuudesta merkittävien haitallisten vaikutusten välttämiseksi;
- 8) tiedon puutteet ja epävarmuustekijät;

Eduskunnan vastaus EV 35/2025 vp

9) kuvaus saatavilla olevasta asiaa koskevasta alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen perinteisestä tiedosta.

Suomen ympäristökeskuksen antaman päätöksen tulee sisältää kuvaus suunnitellusta toiminnasta sekä johtopäätös mahdollisista vaikutuksista.

Suomen ympäristökeskuksen on annettava päätös tiedoksi hankkeesta vastaavalle noudattaen, mitä hallintolain (434/2003) 60 §:ssä säädetään. Lisäksi Suomen ympäristökeskuksen tulee antaa päätös tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolain 62 a §:ssä.

8 c §

BBNJ-sopimuksen osapuolten kuuleminen päätösluonnoksista

Jos Suomen ympäristökeskus katsoo, että aavan meren ympäristövaikutusten arviointimenetelyä ei sovelleta toimintaan, päätösluonnos on julkaistava tiedonvälitysjärjestelmässä. Suomen ympäristökeskuksen on varattava BBNJ-sopimuksen muille osapuolille tilaisuus antaa lausunto päätösluonnoksesta ennen päätöksen antamista. Määräaika lausunnon antamiselle on vähintään 40 päivää luonnoksen julkaisemisesta tiedonvälitysjärjestelmässä.

Suomen ympäristökeskuksen on päätöksenteossaan otettava huomioon annetut lausunnot. Jos tieteellinen ja tekninen toimielin antaa päätöstä koskevia suosituksia BBNJ-sopimuksen muiden osapuolten päätösluonnoksesta antamien lausuntojen pohjalta, Suomen ympäristökeskuksen on tarkasteltava suosituksia ennen päätöksen antamista.

Suomen ympäristökeskuksen tulee antaa päätösluonnosta koskevat BBNJ-sopimuksen muiden osapuolten lausunnot sekä tieteellisen ja teknisen toimielimen suositukset tiedoksi hallintolain 62 a §:ssä tarkoitetulla julkisella kuulutuksella. Lisäksi Suomen ympäristökeskuksen on julkaistava ne tiedonvälitysjärjestelmässä.

8 d §

Aavan meren ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Hankkeesta vastaavan tulee toimittaa Suomen ympäristökeskukselle aavan meren ympäristövaikutusten arviointiohjelma, joka sisältää ehdotuksen aavan meren ympäristövaikutusten arviointiselostuksen laajuudesta. Arvioinnin tulee perustua parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon sekä saatavilla olevaan alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen asiaa koskevaan perinteiseen tietoon.

Suomen ympäristökeskuksen tulee antaa arviointiohjelma tiedoksi hallintolain 62 a §:ssä tarkoitetulla julkisella kuulutuksella. Arviointiohjelma tulee lisäksi julkaista tiedonvälitysjärjestelmässä sekä toimittaa BBNJ-sopimuksen sihteeristölle.

Suomen ympäristökeskuksen on varattava mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen arviointiohjelma- ja pyydettyä lausunto niiltä viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Määräajan mielipiteiden esittämiselle sekä mahdollisten lausuntojen antamiselle on oltava vähintään 60 päivää.

Suomen ympäristökeskuksen tulee antaa arviointiohjelma lausunto 3 momentissa säädetyn määräajan päättymisen jälkeen. Lausuntoa valmistellessaan Suomen ympäristökeskuksen on tarkasteltava kuulemismenettelyn aikana saatuja olennaisia mielipiteitä ja lausuntoja sekä tarvittaessa otettava ne lausunnossaan huomioon. Suomen ympäristökeskuksen on julkaistava tiedonväli-

Eduskunnan vastaus EV 35/2025 vp

tysjärjestelmässä arviointiohjelmasta saadut mielipiteet ja lausunnot sekä kuvaukset siitä, miten ne on huomioitu.

8 e §

Aavan meren ympäristövaikutusten arviointiselostus

Hankkeesta vastaavan tulee laatia aavan meren ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja Suomen ympäristökeskuksen siitä antaman lausunnon pohjalta aavan meren ympäristövaikutusten arviointiselostus. Arviointiselostuksen on sisällettävä seuraavat tiedot:

- 1) kuvaus suunnitellusta toiminnasta ja sijainnista;
- 2) kuvaus arvioinnin laajuuden määrittämisen tuloksista;
- 3) sen meriympäristön nykytilan arviointi, johon todennäköisesti kohdistuu vaikutuksia;
- 4) kuvaus mahdollisista ympäristövaikutuksista ja liitännäisvaikutuksista;
- 5) selvitys valtioista, joihin mahdolliset ympäristövaikutukset ja liitännäisvaikutukset kohdistuvat;
- 6) toimenpiteet toiminnan haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi, lieventämiseksi ja hallitsemiseksi sekä kuvaus näiden toimivuudesta merkittävien haitallisten vaikutusten välttämiseksi;
- 7) kuvaus tiedon puutteista ja epävarmuustekijöistä;
- 8) tiedot julkisesta kuulemismenettelystä sekä kuvaus siitä, miten mahdolliset tieteellisen ja teknisen toimielimen suositukset sekä saadut lausunnot ja mielipiteet on huomioitu arvioinnissa;
- 9) kuvaus suunnitellun toiminnan kohtuullisten vaihtoehtojen harkitsemisesta;
- 10) kuvaus jatkotoimista;
- 11) ympäristövaikutusten hallintasuunnitelma, jossa yksilöidään ja analysoidaan toiminnan haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi, lieventämiseksi ja hallitsemiseksi toteutettavat toimenpiteet sekä näiden vaikutus merkittävien haitallisten vaikutusten välttämiseksi;
- 12) kuvaus siitä, miten mahdolliset toimintaan ja kohdealueeseen liittyvät strategiset ympäristöarvioinnit on otettu huomioon;
- 13) kuvaus saatavilla olevasta asiaa koskevasta alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen perinteisestä tiedosta;
- 14) yleistajuinen yhteenveto.

8 f §

Kuuleminen aavan meren ympäristövaikutusten arviointiselostusluonnoksesta

Hankkeesta vastaavan on toimitettava aavan meren ympäristövaikutusten arviointiselostusluonnos Suomen ympäristökeskukselle. Suomen ympäristökeskuksen tulee antaa arviointiselostusluonnos tiedoksi hallintolain 62 a §:ssä tarkoitetulla julkisella kuulutuksella sekä julkaista se tiedonvälitysjärjestelmässä.

Suomen ympäristökeskuksen on varattava mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen arviointiselostusluonnoksesta sekä pyydettävä lausunto niiltä viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Määräajan mielipiteiden esittämiseksi sekä mahdollisten lausuntojen antamiselle on oltava vähintään 60 päivää.

Suomen ympäristökeskuksen tulee antaa arviointiselostusluonnoksesta lausunto 2 momentissa säädetyn määräajan päätyttyä. Lausuntoa valmistellessaan Suomen ympäristökeskuksen on

Eduskunnan vastaus EV 35/2025 vp

tarkasteltava kuulemismenettelyn aikana saatuja mielipiteitä ja lausuntoja sekä tieteellisen ja teknisen toimielimen mahdollisia huomautuksia, otettava ne huomioon sekä liitettävä ne omaan lausuntoonsa.

Hankkeesta vastaavan tulee tarkastella Suomen ympäristökeskuksen lausuntoa, saatuja mielipiteitä ja muita lausuntoja sekä sisällyttää lopulliseen arviointiselostukseen kuvaus siitä, miten ne on huomioitu arvioinnissa.

Suomen ympäristökeskuksen on annettava tiedoksi hallintolain 62 a §:ssä tarkoitettulla julkisella kuulutuksella arviointiselostusluonnoksesta antamansa lausunto sekä hankkeesta vastaavan laatima lopullinen aavan meren ympäristövaikutusten arviointiselostus. Lopullinen arviointiselostus on julkaistava myös tiedonvälitysjärjestelmässä.

8 g §

Arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä

Sellaista 9—11 ja 11 a §:ssä tarkoitettua toimintaa koskevaan lupahakemukseen, jonka Suomen ympäristökeskus on katsonut edellyttävän aavan meren ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamista, on ennen päätöksentekoa liitettävä aavan meren ympäristövaikutusten arviointiselostus ja Suomen ympäristökeskuksen arviointiselostusluonnoksesta antama lausunto.

8 h §

Arvioinnin huomioon ottaminen luvassa ja luvan julkaiseminen

Edellä 8 a—8 f §:n mukaisesti arvioitua toimintaa koskevassa 9—11 ja 11 a §:n mukaisessa lupapäätöksenteossa on otettava huomioon aavan meren ympäristövaikutusten arviointi, mukaan lukien arviointiselostus, Suomen ympäristökeskuksen arviointiselostusluonnoksesta antama lausunto sekä luonnoksesta annetut mielipiteet ja lausunnot.

Lupapäätökseen on liitettävä tarpeelliset määräykset meriympäristöön kohdistuvien haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja tarpeelliset määräykset vaikutusten seuraamiseksi. Lisäksi Suomen ympäristökeskuksen on julkaistava päätösasiakirjat tiedonvälitysjärjestelmässä.

8 i §

Luvan saaneen toiminnan seuranta ja lupapäätöksen muuttaminen

Suomen ympäristökeskuksen on seurattava kansallisen lainkäyttövallan ulkopuoliselle alueelle luvan saaneen hankkeen ympäristövaikutuksia. Hankkeesta vastaavan on toimitettava Suomen ympäristökeskukselle seurantaan varten tarvittavat tiedot luvassa asetettujen ehtojen mukaisesti.

Jos toiminnan havaitaan aiheuttavan sellaisia haitallisia ympäristövaikutuksia, joiden luonnetta tai vakavuutta ei ole ympäristövaikutusten arvioinnissa ennakoitu, Suomen ympäristökeskus voi muuttaa antamaansa lupaa mainittujen vaikutusten ehkäisemiseksi, lieventämiseksi tai hallitsemiseksi.

Suomen ympäristökeskus voi kieltää sitä, joka rikkoo luvan ehtoja, jatkamasta tai toistamasta luvan vastaista menettelyä.

Eduskunnan vastaus EV 35/2025 vp

8 j §

Ympäristövaikutusten arviointiin osallistuminen

Suomen ympäristökeskus voi esittää huomioita tiedonvälitysjärjestelmässä julkaistusta päätöksestä, joka koskee BBNJ-sopimuksen mukaisen ympäristövaikutusten arvioinnin soveltamista toisen osapuolen lainkäyttövaltaan tai valvontaan kuuluvaan toimintaan, sekä tällaisen toiminnan ympäristövaikutusten arvioinnista.

8 k §

Strategiseen ympäristöarviointiin osallistuminen

Suomen ympäristökeskuksella on toimivalta hoitaa tehtäviä, jotka koskevat osallistumista BBNJ-sopimuksen toisen osapuolen kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisella alueella BBNJ-sopimuksen mukaisesti toteuttamaan strategiseen ympäristöarviointiin.

9 §

Ruoppausmassan sijoittamista koskeva lupa

Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolelle ei suomalaisesta aluksesta, avomeriyksiköstä tai Suomessa lastatusta aluksesta saa sijoittaa ruoppausmassaa mereen ilman Suomen ympäristökeskuksen lupaa, ellei 4 momentista muuta johdu. Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö ei muutoinkaan saa Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella sijoittaa ruoppausmassaa mereen ilman Suomen ympäristökeskuksen lupaa, ellei 4 momentista muuta johdu.

— — — — —

10 §

Merelle tehtävät rakennelmat

Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö ei saa ilman Suomen ympäristökeskuksen lupaa tehdä rakennelmia aavalle merelle Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolelle. Suomalaisesta aluksesta ei muutoinkaan saa tehdä rakennelmia aavalle merelle Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolelle ilman Suomen ympäristökeskuksen lupaa. Lupaa ei saa antaa 1 §:n vastaiseen toimintaan.

— — — — —

11 §

Merenpohjan ja sen sisustan tutkimista ja hyväksikäyttöä koskeva lupa

Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella tapahtuvaa öljyn ja kaasun etsintäporausta, hyväksikäyttöä ja muuta niihin liittyvää toimintaa taikka muuta merenpohjan hyväksikäyttöä varten tulee Suomen kansalaisen, suomalaisen yhteisön sekä suomalaisen aluksen tai avomeriyksikön toiminnalle hankkia Suomen ympäristökeskuksen lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos toisen val-

Eduskunnan vastaus EV 35/2025 vp

tion viranomainen on antanut toiminnalle asianmukaisen luvan alueella, jossa kyseinen valtio kansainvälisen oikeuden perusteella käyttää lainkäyttövaltaa.

— — — — —

11 a §

Yleinen luvanvaraisuus

Sen lisäksi, mitä 9—11 §:ssä säädetään, Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella aavalla merellä ei suomalaiselta alukselta, avomeriyksiköltä tai ilma-alukselta saa ilman Suomen ympäristökeskuksen lupaa ryhtyä toimeen, josta voi aiheutua meren pilaantumisen vaaraa. Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö ei muutoinkaan saa Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella aavalla merellä ryhtyä ilman Suomen ympäristökeskuksen lupaa toimeen, josta voi aiheutua meren pilaantumisen vaaraa.

Luvassa voidaan antaa tarpeellisia määräyksiä meren pilaantumisen vaaran ehkäisemiseksi.

11 b §

Merenhoitosuunnitelman huomioon ottaminen

Sen lisäksi, mitä 9—11 ja 11 a §:ssä säädetään, Suomen ympäristökeskuksen on lupaharkinnassaan otettava soveltuvin osin huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisessa merenhoitosuunnitelmassa esitetään toiminnan vaikutusalueen meren tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

11 c §

Ilmoitusvelvollisuus meren geenivarojen keräämisestä

Kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisella alueella tapahtuvaan meren geenivarojen keräämiseen osallistuvan Suomen kansalaisen, suomalaisen yhteisön ja suomalaisen aluksen omistajan on tehtävä ilmoitus tiedonvälitysjärjestelmään viimeistään kuusi kuukautta ennen meren geenivarojen keräämistä. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos meren geenivarojen keräämiseen osallistuva muu taho on jo tehnyt ilmoituksen.

Ilmoituksen tulee sisältää tiedot keräämisen toteuttamistavasta, tarkoituksesta, sijainnista, ajankohdasta, keräämiseen osallistuvista tahoista ja mahdollisuudesta osallistua siihen sekä tiedonhallintasuunnitelmasta. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä.

Jos ilmoitukseen sisältyviin tietoihin tulee olennaisia muutoksia, ilmoitettuja tietoja on päivitettävä tiedonvälitysjärjestelmään kohtuullisen ajan kuluessa ja mahdollisuuksien mukaan viimeistään geenivarojen keräämisen alkaessa.

Eduskunnan vastaus EV 35/2025 vp

11 d §

Ilmoitusvelvollisuus kerättyjen meren geenivarojen säilyttämisestä ja niitä koskevan digitaalisen sekvenssitiedon tallentamisesta

Kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisella alueella tapahtuvaan meren geenivarojen keräämiseen osallistuneen Suomen kansalaisen ja suomalaisen yhteisön on tehtävä geenivarojen säilyttämistä ja niitä koskevan digitaalisen sekvenssitiedon tallentamista koskeva ilmoitus tiedonvälitysjärjestelmään heti, kun kyseinen tieto on saatavilla ja viimeistään vuoden kuluttua meren geenivarojen keräämisestä. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos meren geenivarojen keräämiseen osallistunut muu taho on jo toimittanut kyseisen tiedon tiedonvälitysjärjestelmään.

Ilmoituksen tulee sisältää tiedot säilyttämis- tai tallentamispaikasta ja selvitys maantieteellisestä alueesta, jolta meren geenivarat on kerätty. Ilmoitukseen tulee sisältyä myös selvitys niistä tuloksista, joita meren geenivaroihin ja niitä koskevaan digitaaliseen sekvenssitietoon kohdistuneesta toiminnasta on saatavilla, sekä tiedonhallintasuunnitelmaa koskevat päivitykset. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä.

11 e §

Ilmoitusvelvollisuus meren geenivarojen ja niitä koskevan digitaalisen sekvenssitiedon käytöstä

Kansallisen lainkäyttövallan ulkopuoliselta alueelta kerättyjä meren geenivaroja ja mahdollisuuksien mukaan tällaisia geenivaroja koskevaa digitaalista sekvenssitietoa käyttävän Suomen kansalaisen ja suomalaisen yhteisön on tehtävä ilmoitus tiedonvälitysjärjestelmään heti, kun käyttöön liittyvät tiedot ovat saatavilla. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos käyttöön osallistuva muu taho on jo toimittanut kyseisen tiedon tiedonvälitysjärjestelmään.

Ilmoituksen tulee sisältää tieto siitä, mistä käytön tulokset ovat löydettävissä, mitä 11 d §:ssä tarkoitettuja tietoja käytön kohteena olleista meren geenivaroista on ilmoitettu tiedonvälitysjärjestelmään ja missä alkuperäistä näytettä säilytetään. Ilmoitukseen tulee sisältyä myös käytön kohteen saatavuutta koskevat menettelytavat ja tiedonhallintasuunnitelmat sekä tiedot markkinoille saatetun tuotteen myynnistä ja mahdollisesta jatkokehittämisestä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä.

11 f §

Velvollisuus tallentaa meren geenivarat ja niitä koskeva digitaalinen sekvenssitieto julkisesti saatavilla oleviin arkistoihin tai tietokantoihin

Suomen kansalaisen ja suomalaisen yhteisön, jonka käytössä on kansallisen lainkäyttövallan ulkopuoliselta alueelta kerättyjä meren geenivaroja tai niitä koskevaa digitaalista sekvenssitietoa, on huolehdittava geenivarojen ja niitä koskevan digitaalisen sekvenssitiedon tallentamisesta julkisesti saatavilla oleviin arkistoihin tai tietokantoihin. Myös geenivaroihin ja niitä koskevaan digitaaliseen sekvenssitietoon liittyvä BBNJ-standardoitu sarjatunniste on tallennettava. Tallentamisesta on huolehdittava heti, kun geenivarat tai niitä koskeva digitaalinen sekvenssitieto on käytettävissä, ja viimeistään kolmen vuoden kuluttua meren geenivarojen tai niitä koskevan digitaalisen sekvenssitiedon käytön aloittamisesta.

Eduskunnan vastaus EV 35/2025 vp

11 g §

Velvollisuus merkitä meren geenivarojen ja niitä koskevan digitaalisen sekvenssitiedon alkuperä ja raportoida niihin pääsystä

Suomalaisen arkiston, kokoelman ja tietokannan ylläpitäjän on merkittävä tieto kansallisen lainkäyttövallan ulkopuoliselta alueelta peräisin olevien meren geenivarojen ja niitä koskevan digitaalisen sekvenssitiedon alkuperästä kansainvälisen käytännön mukaisesti.

Suomalaisen arkiston tai kokoelman ylläpitäjän on huolehdittava siitä, että joka toinen vuosi laaditaan yhteenvetokertomus pääsystä kansallisen lainkäyttövallan ulkopuoliselta alueelta peräisin olevaan meren geenivaraan, jos pääsyä koskevat tiedot ovat käytettävissä.

Suomalaisen tietokannan ylläpitäjän on huolehdittava siitä, että joka toinen vuosi laaditaan yhteenvetokertomus pääsystä kansallisen lainkäyttövallan ulkopuoliselta alueelta peräisin olevia meren geenivaroja koskevaan digitaaliseen sekvenssitietoon.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettu yhteenvetokertomus on toimitettava Suomen ympäristökeskukselle, jonka on huolehdittava yhteenvetokertomuksen toimittamisesta saatavuutta ja hyötyjen jakoa käsittelevälle komitealle.

11 h §

Kansainvälisen oikeuden nojalla säännelty kalastus

Mitä 11 c—11 g §:ssä säädetään, ei koske kansainvälisen oikeuden nojalla säänneltyä kalastusta ja siihen liittyvää toimintaa eikä kalastuksella tai siihen liittyvällä toiminnalla kansallisen lainkäyttövallan ulkopuoliselta alueelta pyydystettyjä kaloja tai muita meren elollisia luonnonvaroja, paitsi jos näiden geneettinen tai biokemiallinen koostumus on tutkimisen tai kehittämisen kohteena.

12 §

Valvonta

Lisäksi tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista valvovat Suomen ympäristökeskus ja valtion muut viranomaiset kukin omalla toimialallaan.

13 §

Tietorekisterit ja tietojen antaminen

Suomen ympäristökeskuksen on raportoitava kansallisen lainkäyttövallan ulkopuoliselle alueelle tämän lain nojalla luvan saaneen toiminnan ympäristövaikutuksista BBNJ-sopimuksen nojalla vahvistettujen menettelytapojen mukaisesti.

Eduskunnan vastaus EV 35/2025 vp

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 11.4.2025

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri